

MINISTERIE VAN OVERZEESE GEBIEDSDELEN

Afdeling Kabine-Guinea

'S-GRAVENHAGE, 17 November

19450

No. Letter P101/255

ONDERWERP: Beveiliging
van Nederlandse mensen-
levens en belangen in
Indonesie.

AAN
Z.E. de Hoge Commissaris van het Konin-
rijk der Nederlanden in Indonesie

Z E E R G E H E I MD j a k a r t a

Zoals Uwer Exc. bekend is werd door de Heer YAMIN bij aankomst hier te lande op 30 October jl. verklaard dat, indien Nederland voor 27 December a.s. Nieuw-Guinea niet aan Indonesie zou hebben overgedragen, het moeilijk zou kunnen zijn de veiligheid der Nederlandsbelangen in Indonesie te garanderen.

Uit de formulering van deze uitlating is hier algemeen afgeleid, dat de Heer YAMIN tot uitdrukking heeft willen brengen dat de Regering van Indonesie voornemens zou zijn om represailles te nemen indien de oplossing van het Iriangeschil ten ongunste van Indonesie zou uitvallen, niet is daaruit gelezen dat er alsdan onafhankelijk van Haar wil een feitelijke situatie zou ontstaan, welke een zodanig reeel gevaar voor de Nederlandse belangen zou opleveren, dat die Regering met betrekking tot de beveiliging daarvan in een moeilijk parket zou komen te verkeren, en dat de machtsmiddelen waarover de Indonesische Regering beschikt onvoldoende zouden kunnen blijken om die belangen te garanderen.

Deze interpretatie is nochtans gegeven in het door Dr. SUKIMA op 2 dezer aan een vertegenwoordiger van het Parool verleend interview, waarbij hij, de realiteit van YAMIN's uitspraak erkennend, deze terugvoerde op het misbruik dat door de communisten van een mislukking der Irianconferentie zou worden gemaakt om de volkmassa op te hitsen teneinde nieuwe wanorde te stichten waardoor ook de Nederlanders in Indonesie zouden worden bedreigd.

Hieruit zou dus blijken, dat de uitgesproken vrees voor de veiligheid van de Nederlandse belangen niet van de zijde der Regering van Indonesie dreigt, maar van de aan Haar gezag vijandige subversieve elementen en dat dus de realiteit van die bedreiging afhankelijk is van de vraag in hoeverre of die Regering bereid en daarboven in staat is om met de Haar ter beschikking staande machtsmiddelen aan tegen Nederlanders gerichte excessen van die subversieve elementen het hoofd te bieden.

Omtrent deze bereidheid schijnt geen redelijke twijfel behoeven te bestaan, Reeds Dr. SUKIMAN zelf verklaarde bij zijn voormeld interview dat wanneer bovenbedoelde dreiging werkelijkheid zou worden, de Indonesische Regering vanzelfsprekend krachtige maatregelen zou nemen.

Dit werd bevestigd door de Heer RUM die op 8 dezer bij zijn vertrek naar New York verklaarde dat de Regering van Indonesia er zich welbewust is dat rust en orde in een land een primaire conditie is voor de opbouw van dat land en niets zal worden nagelaten om de veiligheid van lijkf en goed, zonder onderscheid des persoons te waarborgen. Dat de Heer RUM hierbij speciaal aan een mogelijke bedreiging van Nederlandse belangen ingeval van mislukking van de

-Irian-

Irianconferentie heeft gedacht, meen ik te mogen afleiden uit de omstandigheid dat deze verklaring kennelijk werd afgelegd naar aanleiding van de door mij daags tevoren op hem uitgeoefende aandrang om een positieve verklaring te verkrijgen dat de Nederlandse levens en belangen in Indonesie onder alle omstandigheden door de Indonesische Regering zouden worden beschermd en geeerbiedigd. Vide mijn telegram No. 375.

Nog duidelijker taal werd gesproken door de Heer MASKUN, Hoofdamtenaar bij de Afdeling Politieke Zaken van het Indonesische Ministerie van Binnenlandse Zaken, die bij een aan een correspondent van Aneta op 28 October jl. verleend interview, naar aanleiding van anonieme dreigbrieven die aan verscheidenen Europeanen in Bandung waren verstuurd, verklaarde dat de Regering te allen tijde gereed is en alle in het werk zal stellen om de veiligheid van iedereen zonder onderscheid van ras, rang of stand te waarborgen.

Uit deze reeks verklaringen mag, zoals ik hierboven reeds vaststelde, worden opgemaakt dat de Indonesische Regering inderdaad bereid is de Nederlandse levens en belangen onder alle omstandigheden te beschermen en te eerbiedigen. Een andere vraag is echter of Zij daartoe ook in staat zal zijn. Dit hangt geheel af van de vraag of en in hoeverre zij beschikt over een machtsapparaat dat sterk en betrouwbaar genoeg is om door de subversieve elementen tegen Nederlanders gevoerde excessen te voorkomen of te bedwingen. Van het antwoord op deze vraag hangt het uiteraard af welke reële betekenis aan de bereidverklaringen om de veiligheid van Nederlandse levens en belangen te garanderen.

De berichten die mij omtrent dit laatste punt bereiken doen mij de toekomst niet zonder bezorgdheid tegemoet zien. Het zal U.E. niet ontgaan zijn dat de meningen, die omtrent het beschikbare gezagapparaat van Indonesische zijde openlijk in de pers worden uitgesproken, te dezen van weinig optimisme blijk geven.

Ik zou willen volstaan met te wijzen op een tweetal artikelen onderscheidenlijk in de Pedoman van 24 October jl. en in de Merdeka van de 21e dier maand. P.-O. 205 en 207.

Het artikel van de Pedoman stelt vast dat de veiligheidssituatie wel in een zeer gevaarlijk stadium is gekomen. De moeilijkheid zit volgens dit blad in het machtsapparaat zijn zelfs veel slechter dan in de vooroorlogse vreedstijd, toen de problemen niet zo ingewikkeld waren als thans.

De Merdeka stelt vast dat de Regering nog steeds niet de juiste methode heeft weten te vinden ter bestrijding van de huidige chaos; het enige resultaat dat te zien is, is een aanzienlijke verslechtering van de veiligheidstoestand. Wij zullen, aldus het blad, door de grote landen en zelfs door Nederland, onze Uniepartner, als een quantite négligeable worden beschouwd als wij in eigen huis de veiligheid niet kunnen handhaven. Als symptoom wordt de aandacht gevestigd op de Unci, die, door de Ambonzaak voor de Veiligheidsraad te brengen haar boekje te buiten is gegaan op een manier die door geen enkel land dat zichzelf respecteert, kan worden geduld. Maar wij kunnen, aldus vervolgt het blad, de Unci niet vriendelijk verzoeken te verdwijnen omdat wij hebben laten blijken, dat wij geen Regering en geen Leger hebben die voldoende sterk en competent zijn om op korte termijn de Ambonse rebellie te onderdrukken, evenmin als de chaos van de Darul Islam en de Angkatan Umat Islam, de voormalige benden van Westering en de vele andere groepen met hun eigen ideologieën die zich met kracht ~~wapenen~~ van wapenen trachten te handhaven.

Hetgeen door de Commissarissen van het Koninkrijk wordt gerapporteerd is met het vorenstaande in algemeen zin in overeenstemming en wordt ook door het toenemend aantal (v.z. dezerzijds over gegevens wordt beschikt (vide mijn schrijven d.d. 24/10-50 Kab.Lett.T92) zijn sedert ultimo Augustus op zijn minst 15 Nederlanders gedood en 10 gewond) moorden en andere aanslagen op Nederlanders gedemonstreerd.

In het licht van het vorenstaande komt mij dan ook de mening van de Indonesische parlementaire missie omtrent de realiteit van het gevaar dat de Nederlandse belangen in Indonesie dreigt juist voor.

T. d. v.
Dat de moeilijkheden waarvoor de Indonesische Regering zich uit dien hoofde geplaatst ziet, door een overwinning inzake Nieuw-Guinea zouden kunnen worden ondervangen lijkt mij aan gerechte twijfel onderhevig. De strijd immers die de Anti-Regeringsgezindengroepen thans onder de leuze Irian te willen bevrijden wordt gevoerd, beoogt de vernietiging van wat men het Westerse imperialisme pleegt te noemen het terzijde schuiven van de huidige Regering en uiteindelijk het vestigen van de proletarische staat.

Het staat bij voorbaat vast dat deze strijd onder alle omstandigheden en onder aan de steeds wisselende omstandigheden aangepaste nieuwe leuzen zal worden voortgezet, en dat het gevaar dat uit dien hoofde zowel de Nederlandse belangen als het in Indonesie bestaand regime bedreigt, ook na een eventueel afstaan van Nieuw-Guinea, onverminderd zal blijven voortbestaan.

Het komt mij dus voor dat een succes op het punt van Nieuw-Guinea hoogstens tijdelijke verlichting zal brengen in de moeilijkheden waar in de Indonesische Regering zich thans reeds bevindt. Deze moeilijkheden spruiten immers blijkens de gerapporteerde feiten en Indonesische perscommentaren voort uit omstandigheden welke als zodanig geheel los staan van het Irian-probleem, namelijk uit het ontbreken van een machtsapparaat dat sterk en betrouwbaar genoeg is om de Nederlandse belangen onder alle omstandigheden te beveiligen tegen excessen.

Onder deze omstandigheden schijnt aan de verklaringen door de Heer RUM en andere hoge Indonesische autoriteiten met betrekking tot de beveiliging van Nederlandse belangen afgelegd slechts betrekkelijke waarde te kunnen worden toegekend en zij hebben mijn bezorgdheid op dit punt niet kunnen wegnemen.

Ik ben dan ook voornemens van de gelegenheid welke de eerstdaags te houden Unie- en Nieuw-Guinea conferenties daartoe biedt gebruik te maken ~~van~~ de Indonesische Ministers deelgenoot van deze bezorgdheid te maken.

Uiteraard stel ik het echter, voor zoveel nodig verwijzende naar mijn tot Haar gericht persoonlijk schrijven van 21 September jl., Kab. Lett. E 81, op prijs terzake het oordeel van U.E. te vernemen, inzonderheid omtrent de invloed der communisten en hun aanhang in het leger en eventuele strijdorganisaties en omtrent de vraag in hoeverre het leger gezagsgetrouw is en in staat om aan excessen van de subversieve elementen met succes het hoofd te bieden.

In dit verband moge ik nog aantekenen dat het mij niet ontgaat is dat blijkens de meest recente persberichten de veiligheidstoestand zich weer in gunstiger zin zou ontwikkelen. Zo lees ik in een Aneta-telegram uit Surabaja van 3 dezer dat de Gouverneur van Oost-Java heeft verklaard dat de algemene situatie aldaar zich uitstekend ontwikkelt en vergeleken bij andere provincies van Indonesie zelfs ideaal zou zijn. Deze beoordeling staat wel in een schrille tegenstelling tot hetgeen daaromtrent in de ambtelijke rapporten en de Indonesische pers kort tevoren werd vernomen, in dit verband verwijs ik voorts naar mijn telegram van 15 dezer nopens de vernietiging van talloze tabakschuren in Besoeki.

Ik vraag mij af welke betekenis aan deze soortgelijke publiciteit moet worden toegekend. In dit verband denk ik aan een in het Pers-overzicht No. 214 doorgegeven Antarabericht van 2 dezer waarin Mr. USMAN SATROAMIDJOJO, gewezen vertegenwoordiger van Indonesie in Australie in verband met de Iriankwestie uiteenzette dat een van de voorwaarden voor het winnen van de buitenlandse sympathie is, dat allereerst de binnenlandse toestand gestabiliseerd wordt om te bewijzen dat Indonesie werkelijk soeverein is. Het lijkt mij niet uitgesloten dat de rooskleurige berichten die sedertdien van Indonesische zijde omtrent

de veiligheidstoestand worden vernomen, een uitvloeisel zijn van een perscampagne welke beoogt om redenen van politieke opportuniteit de werkelijkheid zoveel mogelijk aan het oog te onttrekken.

Nog omtrent een tweepunt zal ik het zeer op prijs stellen door U.E. te worden ingelicht.

Luidens een bericht van de A.F.P. van 9 dezer zou de Heer SUTOMO (Bunt Tomo) aan de pers hebben mede-gedeeld dat zijn partij het initiatief zal nemen tot een boycot van de Nederlanders in Indonesie als op 1 Januari a.s. de souvereiniteit van Nederland over Nieuw-Guinea niet aan Indonesie zal zijn overgedragen, dat deze boycot in hoofdzaak gericht zou zijn tegen de Nederlandse ondernemingen in Indonesie en dat van de andere linkse partijen reeds een toezegging tot medewerking aan deze actie zou zijn verkregen.

Een Antarabericht van 2 dezer vermeldt voorts dat ook de S.P.S.I (Bond van Zeelieden in Indonesie) gereed zou zijn tot het inzetten van een boycot tegen Nederlanders in geheel Indonesie indien de zending van de Irianmissie mislukt.

Het komt mij voor dat indien het de ernstige wil is der Indonesische Regering om de Nederlandse belangen in Indonesie te beschermen en te waarborgen het op Haar weg ligt te voorkomen dat deze actie met eventuele kans op succes te zijner tijd zal worden ingezet. In verband hiermede zou ik gaarne vernemen of terzake maatregelen door de Indonesische Regering zijn genomen en op welke wijze zij tegen een boycot-actie en tegen andere acties waardoor de Nederlandse levens en belangen aan ernstig gevaar zouden worden blootgesteld - ik denk hierbij aan dreigbrieven die in de laatste tijd tot Nederlanders werden gericht - denkt op te treden, indien Zij dergelijk acties niet zou weten te voorkomen.

Inlichtingen hieromtrent komen mij, nu de veiligheid der Nederlanders door de Indonesische parlementaire missie blijkbaar niet zonder grond, in twijfel is getrokken, van belang voor.

Ook dit punt zou ik onder de aandacht willen brengen van de voor deelneming aan de Unie- en Nieuw-Guinea-conferenties hier te lande vertoevende Indonesische Ministers. Hoewel Uw antwoord op deze brief mij vermoedelijk niet voor de beëindiging van bedoelde besprekingen zal kunnen bereiken, zou ik een zeer spoedig antwoord op dit schrijven zeer op prijs stellen.

De Min.v.U.O.R.